

groei - geluk - wijsheid

Beleidsdocument burgerschap OBS De Piramide

Inleiding

Scholen zijn sinds februari 2006 verplicht om in hun onderwijs aandacht te besteden aan actief burgerschap en sociale integratie. Wij nemen onze opdracht serieus. In ons onderwijs hebben wij hier visie op en krijgt deze vorm in de school- en jaarplannen. In augustus 2021 is de wet voor burgerschapsonderwijs vernieuwd. Sinds augustus 2021 is de nieuwe wet “Verduidelijking van de burgerschapsopdracht” van kracht. Deze wet beschrijft specifiekere dan voorheen wat er van scholen wordt verwacht rondom burgerschap.

In dit document beschrijven wij hoe we het burgerschapsonderwijs op onze school hebben vorm gegeven. We hebben ons beleid naast de minimumeisen gelegd en gekeken wat onze eigen doelen en ambities zijn. De manier waarop we de voortgang van onze leerlingen op dit thema breder in kaart kunnen brengen, vraagt nog om denkwerk en is nog in ontwikkeling.

Visie op Burgerschap

Leerlingen groeien op in een steeds complexere pluriforme maatschappij. OBS De Piramide vindt het van belang haar leerlingen op een goede manier hierop voor te bereiden. Leerlingen maken ook nu al deel uit van hun omgeving, de samenleving en de wereld. Zij zijn burgers met gedrag en verantwoordelijkheden. Vanuit onze identiteit vinden wij het van belang dat leerlingen op een zelfbewuste manier in het leven staan.

Daarom willen we dat de leerlingen respect hebben voor anderen, maar ook naar anderen omzien. Wij willen leerlingen brede kennis over en verantwoordelijkheidsbesef voor hun gezondheid en de samenleving meegeven. Iedereen is gelijkwaardig, met elkaar verbonden en wij zijn samen verantwoordelijk om problemen op te lossen.

Onze missie:: kinderen kunnen floreren en groeien tot gelukkige, succesvolle, sociale, wereldwijze burgers. Onze school staat voor Positief onderwijs, passend inclusief, met ruimte voor persoonsvorming. Wij geloven dat ieder kind van zichzelf is en anderen nodig kan hebben om zich te ontwikkelen. Ieder kind is uniek en kan leren vanuit relatie, competentie en autonomie.

In ons aanbod sluiten we aan bij de actualiteit, wat leeft er in de klas, wat gebeurt er in de leefwereld van kinderen, en wat in de grote wereld. Daarnaast hebben we bewuste keuzes gemaakt door te werken met de Geluuskoffer en Leskracht en zijn er diverse verbindingen met externen. Leerlingen kunnen in de school oefenen in het leren samenleven met elkaar. Leerlingen leren omgaan met vrijheid en verantwoordelijkheid, en leren over grenzen kijken. Hierbij is het van belang om samen op te trekken met ouders.

Doelen

1. We voeden onze leerlingen op tot evenwichtige mensen die respectvol omgaan met de medemens.
2. We voeden onze leerlingen op tot personen die weten wat democratie inhoudt en die daar ook naar handelen. Ze leren hun mening over maatschappelijke thema's te verwoorden.
3. We voeden onze leerlingen op tot mensen die “meedoen”, die actief betrokken willen zijn op de samenleving en die gericht zijn op samenwerking. Ze leren organisatorische vaardigheden en kunnen verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf en anderen.
4. We voeden onze leerlingen op tot personen die kennis hebben van en respect hebben voor andere opvattingen en overtuigingen (religies).
5. We richten ons op algemene ontwikkeling en geven onze leerlingen culturele bagage mee.
6. We richten ons op kennis en inzicht t.a.v. het milieu en duurzaamheid

7. We richten ons op het kind elders in de wereld; kennismaking met ontwikkelingssamenwerking

8. We creëren een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.

De kerndoelen

De primaire kerndoelen voor burgerschap zijn:

- Kerndoel 36 : De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.
- Kerndoel 37 : De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.
- Kerndoel 38 : De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.

Andere kerndoelen die gerelateerd kunnen worden aan burgerschap zijn kerndoel 34,35,39, 47 en 53:

- Kerndoel 34 : De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.
- Kerndoel 35 : De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.
- Kerndoel 39 : De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.
- Kerndoel 47 : De leerlingen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland, vanuit de perspectieven landschap, wonen, werken, bestuur, verkeer, recreatie, welvaart, cultuur en levensbeschouwing.
- Kerndoel 53 : De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

'Onze' wereldburgers'

OBS De Piramide is een openbare basisschool in Vught, vlakbij Den Bosch. OBS De Piramide is een grote school met 350 leerlingen. De kinderen van OBS De Piramide komen vanuit alle delen van Vught. Vanuit onze open identiteit ontvangen wij ieder met open armen. Ook ontvangen wij nieuwkomers leerlingen die gaan wonen in de gemeente Vught. T.a.v. het onderwijs aan nieuwkomers hebben we een overeenkomst gesloten met alle scholen in Vught, de gemeente Vught en Samenwerkingsverband PO De Meijerij.

Met de komst van de nieuwkomers in de school is onze populatie diverser geworden. We hebben op dit moment 14 verschillende nationaliteiten op onze school. Er wordt van onze leerlingen een hoge mate van tolerantie en acceptatie verwacht, waarbij we rekening houden met elkaar en elkaars cultuur.

Onze leerlingen hebben geïnteresseerde en betrokken ouders. Ze zijn geïnteresseerd in wat de kinderen op school doen en voelen zich betrokken bij de school. Een steeds grotere groep ouders werkt allebei. Er wordt steeds vaker gebruik gemaakt van opvang. Onze school is een Kindcentrum en ontwikkelt zich door tot Integraal Kindcentrum, samen met KDV/BSO Onder de Pannen.

De meeste kinderen nemen buiten school, deel aan verenigingen en clubs.

Onze moderne wereld maakt de wereld “steeds kleiner”, “toegankelijker” en “nabijer”. De meeste kinderen hebben toegang tot devices waarmee ze de online wereld in kunnen. Ze kunnen worden blootgesteld aan onderwerpen die niet bij de leeftijdsontwikkeling past. De vaardigheden voor het gebruik van sociale media moeten aangeleerd worden.

Uitwerking doelen in aanbod

Ten aanzien van de 8 hoofddoelen geven we bij ieder doel aan, hoe ons aanbod daarop is afgestemd:

1. We voeden onze leerlingen op tot fatsoenlijke evenwichtige mensen die respectvol omgaan met de medemens.

We besteden in alle groepen expliciet aandacht aan:

- Zelfbeeld
- Kunnen samenwerken
- Zelfstandigheid
- Zelfredzaamheid
- Omgang met leerlingen
- Omgang met de leraren en ondersteunend personeel

In de praktijk is dat terug te zien in:

- Hoe wij als “Gelukkige School” werken aan de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen in een doorgaande lijn m.b.v. de Geluuskoffer.
- Hoe wij elk schooljaar (Gouden Weken) omgangsafspraken (klassenregels) aanleren en koppelen aan onze Gelukspijlers.
- de manier hoe kinderen werken in weektaken, in en buiten de klas. Hoe de kinderen prettig werken wordt klassikaal besproken en komt in individuele gesprekken terug (ouder-kind gesprekken en klassenvergaderingen).
- de manier hoe kinderen leren samenwerken, m.n. door het inzetten van allerlei coöperatieve werkvormen die door het hele onderwijs een rol spelen.
- Kinderen leren samen te spelen door vooraf afspraken te maken (gedrag leren we aan), ook t.a.v. het buitenspelen.
- Samenwerkactiviteiten vanuit Kindcentrum met KDV/BSO Onder de Pannen (dezelfde thema’s, openingen, vieringen etc).

Bovenstaande brengt met zich mee dat kinderen leren respect te hebben voor zichzelf en de ander. Kinderen leren reflecteren op hun eigen gedrag. Kinderen leren eerst een probleem zelf oplossen en als het niet lukt om hulp te vragen.

Hiervoor is het nodig dat :

- De leraren voorbeeldgedrag vertonen. Ze geven kinderen een voorbeeld in het respectvol omgaan met elkaar, de leerlingen en de ouders.
- In alle groepen de lessen van de Geluuskoffer ingepland zijn op het weekrooster en ook gegeven worden.
- Gastspreekers regelmatig onze school bezoeken zoals vb vanuit bureau Halt, de wijkagent etc.

- Gedrag wordt aangeleerd: Hoe ziet respect eruit, hoe kun je goed luisteren naar elkaar, wat doe je als je boos bent?
- De leerlingen systematisch worden gevolgd t.a.v. de sociale veiligheid. Twee keer per jaar nemen de groepen de Eigenwijzr af en worden doelen bepaald door medewerkers en door leerlingen.
- Alle groepen worden twee keer per jaar besproken vanuit de onderwijsplannen. De leerlingen die opvallen worden in de leerlingbespreking met de IB-er besproken met doel om te bepalen of er extra ondersteuning nodig is, zodat een kind een goede ontwikkeling kan doormaken.

2. We voeden onze leerlingen op tot personen die weten wat democratie inhoudt en die daar ook naar handelen. Ze leren hun mening over maatschappelijke thema's te verwoorden.

We besteden in alle groepen expliciet aandacht aan:

- Leren luisteren naar elkaar
- Leren argumenteren
- Leren debatteren (bovenbouw)
- Leren elkaar accepteren
- Elkaars mening respecteren
- Vrijheid van meningsuiting zonder de ander te kwetsen
- Democratie (bovenbouw)

In de praktijk is dat terug te zien:

- Doordat we ondernemen aanmoedigen en kinderen uitdagen om plannen om te zetten in acties
- In alle groepen wordt er naar video's gekeken, waarin allerlei maatschappelijke thema's behandeld worden. Na de uitzending wordt er in de klas verder gepraat over het thema.
- Aandacht voor actuele maatschappelijke thema's zoals: Prinsjesdag, verkiezingen.
- Samen vaststellen van groepsregels en keuzes maken in de Gelukspijler waaraan gezamenlijk gewerkt wordt
- De manier hoe kinderen scoren in het kwaliteitsinstrument Eigenwijzr; dit wordt teruggekoppeld door de leerkracht en er worden samen doelen bepaald.
- De ouderkindgesprekken: Kinderen voeren met hun ouders en leerkracht ouderkind gesprekken n.a.v. het rapport vanaf groep 4.
- In de klassenvergaderingen van de bovenbouw groepen.

3. We voeden onze leerlingen op tot mensen die "meedoen", die actief betrokken willen zijn op de samenleving en die gericht zijn op samenwerking. Ze leren organisatorische vaardigheden en kunnen verantwoordelijkheid nemen voor anderen.

We besteden in alle groepen expliciet aandacht aan:

- Executieve vaardigheden van leerlingen in relatie met de leerlijn Leren leren.
- Leerlingen leren verantwoordelijkheid nemen voor anderen.
- Coöperatieve en zelfstandige werkvormen.

In de praktijk is dat terug te zien:

- In het gedrag van de kinderen in de vrije ruimtes van de school waar kinderen taakgericht samenwerken
- De leerlingen leren hulp geven aan hun medeleerlingen als die daarom vragen.
- De leerlingen leren samenwerken door regelmatig groepsopdrachten te krijgen.
- De school doet jaarlijks rond Kerstmis mee een actie/ goed doel met maatschappelijke context.
- Gast sprekers zoals vanuit bureau Halt, de wijkagent etc.

- De school doet mee met de actie “Kinderpostzegels”
- De leerlingen verdelen in de klas de groepstaken die dagelijks en wekelijks terugkeren.
- De leerlingen van de bovenbouwgroepen worden ingezet bij leerlingen van de onderbouw bij het oefenen met lezen.
- Tijdens de geplande maandvieringen gaan steeds twee groepen samen optredens oefenen en uitvoeren voor de school en voor de ouders.
- Vanaf groep 1 leren de kinderen zorgdragen voor hun eigen spullen, die van een ander en materialen van school.
- De leerlingen leren in groep 1 en 2 al zelf keuzes maken in activiteiten door middel van kieskaartjes.
- Deelname aan verschillende sporttoernooien, Wandel vierdaagse Vught, carnaval.
- Workshops/voorstellingen i.v.m. de culturele activiteiten.
- Samenwerking tussen gemeente, verenigingen en school, zoals met MOVE, CMK, hockeyclub, atletiekbaan etc.

4. We voeden onze leerlingen op tot personen die kennis hebben van en respect hebben voor andere opvattingen en overtuigingen (religies). Leerlingen kunnen in de school oefenen in het leren samenleven met elkaar.

We besteden in alle groepen expliciet aandacht aan:

- De verschillende religies.
- Leren luisteren naar elkaar.
- Elkaars mening respecteren.
- Vrijheid van geloofsovertuiging zonder anderen te kwetsen.

In de praktijk is dat terug te zien in:

- De lessen van de Geluuskoffer.
- Het bespreken van verschillende culturen en religies.
- De integratie van de “Taalklas Nieuwkomers” met de reguliere groepen in de school.
- Vanuit nieuwsberichten die besproken worden.
- Workshops/voorstellingen i.v.m. de culturele activiteiten
- De verschillende religies van de kinderen in de groep en bijbehorende activiteiten.

5. We richten ons op algemene ontwikkeling en geven onze leerlingen culturele bagage mee voor het leven. (zie ook activiteitenplan ICC).

We besteden in alle groep expliciet aandacht aan:

- Bewustwording van wie je zelf bent en van wie je bent ten opzichte van de anderen.
- Het ontdekken van je eigen talenten en om daar ook anderen deelgenoot van te maken.
- Het ontdekken van talenten van anderen en daarvan genieten.

In de praktijk is dat terug te zien in:

- Voorbereiding en uitvoering van de maandvieringen, ateliers en overige vieringen, al dan niet in samenwerking vanuit het Klindcentrum.
- Activiteiten die erop gericht zijn om kinderen hun eigen talenten te laten ontdekken.
- Culturele activiteiten/workshops en voorstellingen (zie cultuurplan en samenwerking met CMK)
- Bezoek aan musea, verzorgingstehuizen, de kinderboerderij, de bibliotheek etc
- Het bespreken van de actualiteit in de klas
- Lessen vanuit de mappen Onderzoekend en ontwerpnd leren
- Lessen vanuit de methode Leskracht.

- Lessen vanuit de methode Gelukskoffer
- Spreekbeurten.
- Boekbesprekingen en krantenbesprekingen
- Muzieklessen.

6. We richten ons op kennis en inzicht t.a.v. het milieu en duurzaamheid

We besteden in alle groepen expliciet aandacht aan:

- Hergebruik en afvalscheiding (gescheiden afvalverwerking op school is in ontwikkeling).
- Het opruimen van onze omgeving
- Het duurzaam gebruik van materialen
- Interesse voor de natuur en onze planeet
- NME onderwijs
- Bewustmaking van wat al dan niet fout handelen betekent voor ons leefomgeving

In de praktijk zien we dat aan:

- Planvorming rondom gescheiden afval op school
- Gastlessen over afval
- Hergebruik bij projecten
- De moestuin en de kooklessen met deze producten en de kippen
- Gebruik van televisie series als Nieuws uit de natuur, Jeugdjournaal, de buitendienst, en Huisje, boompje, beestje
- Gebruik van getypeerde natuurroutes in de directe omgeving en het bezoeken van de buitenlesplaats in de Reeburglaan, vanuit het NME onderwijs.

7. We richten ons op het kind elders in de wereld (internationalisering) en kennismaking met ontwikkelingssamenwerking.

Op OBS De Piramide zien we onze leerlingen als wereldburgers. Engels is een basisvak, die in onze jaarplan ontwikkeling vanaf groep 1 t/m 8 gegeven gaat worden. Aan het eind van groep 8 wordt gedifferentieerd Engels gegeven.

We besteden in de (bovenbouw)groepen expliciet aandacht aan:

- De verschillen tussen eigen leef-cultuur en die van kinderen uit andere landen.
- Engelse taal

In de praktijk zien we dat aan:

- Taalklassen met nieuwkomers die integreren in de school
- Gastlessen vb van Vluchtelingenwerk.
- Gebruik maken van Schooltv-weekjournaal.
- Via de Leskrachtlessen of projecten ingaan op achtergronden van armoede.
- Jaarlijks aandacht voor goed doel in de Kerst periode.
- Activiteiten direct gerelateerd aan gebeurtenissen in de wereld.
- Op OBS De Piramide lopen studenten en leerkrachten snuffelstages.

8. We creëren een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat.

Ons schoolklimaat draagt bij aan het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties. We bereiden de leerlingen voor op het leven in de maatschappij. Dat mogen ze oefenen. Op OBS De Piramide doen de leerlingen ervaring op met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en de pluriforme samenleving. Ons schoolklimaat is open en veilig, uitgaande van inclusie met oog voor diversiteit. Wij waarderen verschillen en er is ruimte voor verschillende meningen. We gaan respectvol om met mensen die anders denken en/of anders doen. Ons schoolklimaat is veilig en open genoeg om je opvattingen kenbaar te maken, open en veilig om te zijn wie je bent of wie je wilt zijn. We leren onze leerlingen om respect te hebben voor meningen die afwijken van de eigen mening, we leren ze zelf een mening te hebben en daarvoor te staan. Daarnaast corrigeren wij uitingen van leerlingen die strijdig zijn met de basiswaarden.

Dat gebeurt aan de hand van:

- De methode de Geluuskoffer.
- Kringgesprekken.
- Coöperatieve en zelfstandige werkvormen.
- Evaluatiegesprekken n.a.v. gedrag en omgang met elkaar, buitenspeel gedrag, gedrag in de gymzaal en gedrag in de klas (verwijzing naar het Sociale Veiligheidsplan OBS De Piramide).

De basiswaarden binnen burgerschap op OBS De Piramide:

- Vrijheid van meningsuiting
- Gelijkwaardigheid
- Begrip voor anderen
- Verdraagzaamheid
- Autonomie
- Afwijzen van onverdraagzaamheid
- Afwijzen van discriminatie

Sociale ontwikkeling

In het Onderzoekskader 2021 van de Inspectie van het Onderwijs wordt (o.a.) het thema Schoolklimaat beschreven.

OBS De Piramide zorgt voor een schoolklimaat dat bijdraagt aan het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties. Dit doen we vanuit de visie Positief Onderwijs. Als je goed in je vel zit en als je goed kunt omgaan met anderen en de omgeving waarin je leeft, kun je een actieve rol vervullen in de maatschappij.

Op OBS De Piramide wordt, t.b.v. de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen, gedrag als een vak gezien. Vanzelfsprekend is de sociale ontwikkeling ook een integraal onderdeel bij alle andere vakken. We bieden de sociaal-emotionele ontwikkeling aan met behulp van methode de Geluuskoffer. We volgen de ontwikkeling m.b.v. de Eigenwijzr. De sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen wordt besproken tijdens de groeps- en leerlingbesprekingen (begin, medio en eind) en tijdens de gesprekken met kinderen en de ouders van de leerlingen. Wij ontwikkelen indien nodig een handelingsplan of een ontwikkelingsperspectief als dat nodig is.

Democratisch burgerschap

Wij verbinden de term 'democratisch burgerschap' met twee zaken.

Kennis van en betrokkenheid bij de democratie:

-Ons onderwijs moet ervoor zorgen dat onze leerlingen als volwaardig burger aan de samenleving kunnen deelnemen. Dat vraagt allereerst om bepaalde omgangs- en communicatievormen. In dat kader leren we onze leerlingen om te overleggen (te polderen), te discussiëren, te debatteren en te argumenteren. We ontwikkelen empathisch vermogen, een kritische houding, oplossend vermogen en een respectvolle omgang ten aanzien van anderen en andersdenkenden. We geloven dat de maatschappij (de democratie) alleen naar behoren kan functioneren bij de gratie van mondige, goed geïnformeerde en zelfstandig denkende burgers. Om deze

competenties eigen te maken, functioneert OBS De Piramide als een oefenplaats voor democratisch burgerschap.

-We zorgen voor een veilig en inclusief schoolklimaat waarin we onze leerlingen laten oefenen in relatie tot de basiswaarden en de door ons vastgestelde sociale en maatschappelijke competenties. Het democratisch burgerschap wordt bij uitstek geoefend tijdens de gesprekken en de klassenvergaderingen.

OBS De Piramide richt zich ten aanzien van democratisch burgerschap niet alleen op vaardigheden en attitudes, maar ook op kennis. We vinden dat een gebrek aan kennis de democratie ondermijnt. Onze leerlingen moeten weten hoe ons politieke bestel functioneert en wat de belangrijkste aspecten zijn van een gezonde democratie.

Participatief burgerschap

Een belangrijk element van burgerschap is participatie. We leren onze leerlingen om actief betrokken te zijn op de samenleving, om mee te doen. We voeden onze leerlingen samen met anderen op.

It takes a whole village to raise a child.
Ubuntu (ik ben omdat wij zijn).

De leraren zorgen ervoor dat ze hun leerlingen kennen, dat ze meer van hen weten, bijvoorbeeld welke 'clubjes' ze actief zijn. We stimuleren onze leerlingen om actief te zijn of te worden in clubverband. We houden contact met buurtsportmedewerkers en sport- en muziekverenigingen. In dat kader bieden we onze leerlingen bijvoorbeeld een scala van mogelijkheden aan om kennis te maken met een sportvereniging of deel te nemen aan culturele activiteiten. In onze lessen geven we aanzetten tot gemeenschapszin, leren we ze om betrokken te zijn op de omgeving en daarvoor ook verantwoordelijkheid te nemen. Iets belangeloos voor anderen doen, iets voor anderen doen zonder dat daar direct een tegenprestatie tegenover staat. Geven en nemen. Dit principe wordt al geoefend in de groepen, omdat we de leerlingen elkaar laten helpen bij hun werk. De leerlingen zorgen er samen voor dat het klaslokaal en de gang een verzorgde indruk maken. Hoe zorgen wij voor een omgeving waarin we samen met anderen (met een diversiteit aan culturen) met plezier kunnen werken, wonen en leven?

Kenmerkend voor OBS De Piramide is:

- We geven iedereen een warm welkom en je wordt gezien, gehoord en gekend.
- Samen is een belangrijke kernwaarde.
- De leraren zorgen ervoor dat ze de leerlingen kennen.
- De leraren zorgen ervoor dat ze weten in welke clubs ze actief zijn.
- OBS De Piramide stimuleert leerlingen om zich aan te sluiten bij een club of vereniging.
- OBS De Piramide stimuleert de leerlingen om 'mee te doen'.
- OBS De Piramide stimuleert de leerlingen om zich (samen met anderen) in te zetten voor anderen.
- OBS De Piramide stimuleert de leerlingen om oog te hebben voor de leefbaarheid van de leefomgeving.

Digitaal burgerschap

Onze leerlingen maken niet alleen deel uit van onze maatschappij, maar ook van onze digitale maatschappij. En het laatste vraagt om effectief burgerschap. Dit aspect van burgerschap speelt met name een rol bij het gebruik van sociale media. Digitaal burgerschap betekent dat leerlingen bewust en verantwoord met sociale media leren omgaan. Ook bij het gebruik van internet, mobiele telefoon en andere media dienen zij een goede, verantwoordelijke burger te zijn. Daarom werken we vanaf groep 1 gericht aan digitale geletterdheid.

Kenmerkend voor OBS De Piramide is:

- Wij leren onze leerlingen om te gaan met (sociale) media.

- Wij leren onze leerlingen omgangsregels voor (sociale) media.
- Wij leren onze leerlingen zorg te dragen voor de eigen digitale veiligheid.
- Wij leren onze leerlingen kritisch te zijn m.b.t. digitale informatie

Identiteit

Het thema ‘Identiteit’ richt zich bij ons op school op twee te onderscheiden zaken.

In de eerste plaats is het van belang dat we onze leerlingen kennis meegeven van levensbeschouwing en levensbeschouwelijke opvattingen. Identiteit en diversiteit zijn wat ons betreft gekoppelde begrippen. Onze leerlingen moeten kennis hebben van en respect voor, sociale, culturele, etnische en levensbeschouwelijke verschillen. Met het leren omgaan met culturele diversiteit wordt meer specifiek bedoeld dat 'leerlingen kennis hebben van en kennismaken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdsgenoten'.

In de tweede plaats betrekken wij het begrip Identiteit op de persoonlijke identiteit, op persoonsvorming. Het gaat daarbij om het ontdekken en ontwikkelen van de eigen persoon en persoonlijke opvattingen. Centraal staan daarbij de vragen: wie ben ik, en wat vind ik? Wij vinden het van groot belang dat onze leerlingen stevig in hun schoenen staan, dat ze duidelijke (eigen) mening hebben en dat ze ook staan voor die mening. Bij dit aspect van burgerschap gaat het bijvoorbeeld om zaken als gezondheid (gezond leven) en seksualiteit. In 2012 is het respecteren van diversiteit waaronder seksuele diversiteit expliciet opgenomen in de kerndoelen.

Kenmerkend voor OBS De Piramide is:

- Op OBS De Piramide besteden we aandacht aan de wereldgodsdiensten via Leskracht.
- Op OBS De Piramide besteden we aandacht aan diversiteit.
- Op OBS De Piramide besteden we aandacht aan een diversiteit van levensovertuigingen.
- Op OBS De Piramide besteden we aandacht aan het ontwikkelen van een mening.
- Op OBS De Piramide besteden we aandacht aan gezond gedrag.
- Op OBS De Piramide besteden we aandacht aan gezonde voeding.
- Op OBS De Piramide besteden we aandacht aan seksuele voorlichting.
- OBS De Piramide is Gezonde School sinds 2022, op thema seksualiteit en relaties.

Maatschappelijke thema's

We zorgen voor kennis en een attitude (kritische zin) m.b.t. actuele, maatschappelijke thema's. Onze leerlingen kunnen een standpunt innemen en hun mening over maatschappelijke thema's effectief verwoorden. Dit doel hangt samen met het thema Identiteit. We dagen leerlingen uit om verbanden te leggen tussen hun eigen leefwerelden en de grotere (mondiale) maatschappelijke vraagstukken. Het gaat bijvoorbeeld om globalisering, duurzaamheid en technologie. Leerlingen leren kritisch na te denken en te reflecteren op complexe, vaak ethisch geladen vraagstukken. Door het ontdekken van mogelijkheden om zelf iets te doen aan deze vraagstukken ontwikkelen leerlingen een actieve houding. Zij leren in gesprek te gaan met anderen en elkaars standpunten te bevragen. Zo ontwikkelen zij hun eigen opvattingen.

Algemene en culturele ontwikkeling

Wij vinden de algemene ontwikkeling van onze leerlingen van belang voor het goed functioneren in de samenleving. Algemene ontwikkeling is wat ons betreft van veel zaken genoeg weten (basiskennis) om een normaal, alledaags gesprek te kunnen voeren of een normale, alledaagse tekst te kunnen begrijpen. Wij bezien algemene ontwikkeling ook in het kader van de zogenaamde brede ontwikkeling. Daarbij gaat het erom dat de leerlingen zich ontwikkelen tot competente personen, tot personen die kunnen denken, kunnen (in)voelen en situationeel kunnen handelen. Ten aanzien van de brede ontwikkeling onderscheiden we het cognitieve, het creatieve, het sociaal-emotionele, het zintuiglijke en het motorische. Deze aspecten hangen met elkaar

samen en ze beïnvloeden elkaar wederzijds. Een belangrijk aspect m.b.t. de algemene (brede) ontwikkeling van onze leerlingen vinden wij de meer algemene culturele en creatieve ontwikkeling. En dat wel in de meest brede zin van het woord. Wij vinden het belangrijk dat onze leerlingen beschikken over basiskennis met betrekking tot de literatuur, poëzie, beeldende kunst, schilderkunst, muziek, dans etc.

Kenmerkend voor OBS De Piramide is:

- Op OBS De Piramide besteden we gericht aandacht aan de algemene ontwikkeling van de leerlingen
- Op OBS De Piramide besteden we gericht aandacht aan culturele ontwikkeling

Kwaliteit

Er is een visie op burgerschap, er zijn leerdoelen geformuleerd en er zijn verschillende in de vakken geïntegreerde thema's en burgerschapsactiviteiten. Burgerschapsonderwijs op OBS De Piramide sluit aan bij de verwachtingen van de samenleving (zie het waarderingskader van de Inspectie van het Onderwijs). Het ligt aan de basis van ons onderwijs. Burgerschapsonderwijs is geïntegreerd, het is altijd al meegenomen in onze visie. Het voldoet aan wettelijke eisen.

Er is geen apart, uitgeschreven leerplan, waardoor een volledig zicht op alle resultaten van het burgerschapsonderwijs ontbreekt. Hierdoor is het niet duidelijk of al ons onderwijs bijdraagt aan realisering van de beoogde doelen. We zoeken nog naar manieren om te kijken hoe we goed in beeld krijgen of ons onderwijs op dit thema de doelen haalt. Dit is in ontwikkeling.

We werken doelgericht aan burgerschapsonderwijs. Ons burgerschapsonderwijs sluit aan bij de behoeften van de leerlingen.

Minimum eisen

In een aantal standaarden van het Onderzoekskader 2021 van de Inspectie van het Onderwijs komen onderdelen van burgerschap aan de orde. De wet met daarin de minimumeisen vormt het uitgangspunt:

- De school moet actief burgerschap en sociale cohesie op een doelgerichte en samenhangende wijze bevorderen. Zie de standaarden OP1, OP2 en OR2.
- De school moet kennis van en respect voor de basiswaarden van de democratische rechtsstaat bevorderen. Zie de standaarden OP1, VS1 en VS2.
- De school moet sociale en maatschappelijke competenties ontwikkelen. Zie de standaarden OP1 en VS2
- De school moet zorgen voor een schoolcultuur die in overeenstemming is met de basiswaarden, een schoolcultuur waarin leerlingen worden gestimuleerd om te oefenen met de basiswaarden. Zie de standaarden OP3, VS1 en VS2 Basisschool De Bolster Burgerschap 2021-2022 12
- De school moet zorgen voor een veilige omgeving waarin leerlingen en personeel zich geaccepteerd voelen. Zie de standaarden OP3, VS1 en VS2

Professionalisering

Onze leerkrachten gaan gesprekken over moeilijke onderwerpen en actualiteiten niet uit de weg en geven aan burgerschapsonderwijs te kunnen geven. Het team kent onze visie op burgerschap en kan in eigen woorden aangeven wat burgerschap betekent voor het eigen doen en laten op school. Leerkrachten kunnen hun bekwaamheid ontwikkelen en volgen regelmatig nascholing, cursussen enz. Op teamvergaderingen en

studiedagen staat burgerschap cyclisch op het programma. We vragen hulp aan andere deskundigen als dat wenselijk is. Ons team ervaart een open klimaat, professioneel en zelfsturend, waarin we samen werken aan de invulling van ons burgerschapsonderwijs. Waar nodig en nuttig betrekken we leerlingen en ouders bij de inrichting en de uitvoering van burgerschapsonderwijs. We spreken leerlingen en ouders aan als hun gedrag niet past bij onze visie.

Toetsing en afsluiting

We hebben helder wat onze doelen met burgerschapsonderwijs zijn. Op onderdelen toetsen we onze leerlingen en bevragen hen. Resultaten zijn hier duidelijk. De momenten zijn opgenomen in de kwaliteitscyclus (kalender). We zijn nog zoekende naar een verdere relatie tussen toetsing enerzijds en de doelen en de inhouden van ons burgerschapsonderwijs anderzijds. Dit zal in de loop van dit schooljaar helder worden en wordt dan ook opgenomen in onze kalender.

Organisatie

Het realiseren van burgerschapsonderwijs vraagt veel van ons team en daarom om een heldere taakverdeling. De onderstaande tabel geeft een overzicht van wie doet wat en wanneer.

Wat	Wie	Wanneer
Meting basiskwaliteit	Directeur	1 x per 2 jaar (april)
Meting burgerschap	Directeur	1 x per 4 jaar (april)
Afname Sociale Veiligheid	Directeur/IB	1 x per jaar (april)
Afname Eigenwijzr	IB/team	2 x per jaar (oktober-maart)
Dialogoog met bestuur en MR	Directeur	Schoolbezoek en vergadering
Burgerschap en jaarplan	Directeur	juli
Burgerschap en schoolgids	Directeur	juli
Vaststellen van maatschappelijke vraagstukken in jaarkalender	Team	juni
Redigeren van het beleidsstuk Burgerschap	Directeur	juni
Invullen van het curriculum	Team	schooljaar
Evaluatie Burgerschap	Team	juni

Meting burgerschap april 2023 met team Piramide

	Ambities	score
A	We beschikken over een overzicht van de omgevingskenmerken en de risico's	Goed
B	We beschikken over een visie op Burgerschap	Goed
C	We hebben concrete doelen voor Burgerschap vastgelegd	Goed
D	We besteden aandacht aan democratisch handelen	Voldoende
E	We besteden aandacht aan argumenteren en discussiëren	Voldoende
F	We besteden aandacht aan de vorming van een eigen (kritische) mening	Ruim voldoende
G	We besteden aandacht aan staatsinrichting	Voldoende
H	We hebben ons aanbod per doel vastgelegd	Ruim voldoende
I	We beschikken over een leerlijn voor burgerschapsvorming	onvoldoende
J	We hebben een visietekst over Burgerschap opgenomen in de schoolgids	Goed
K	We besteden in ons curriculum aandacht aan de doelen m.b.t. Burgerschap	voldoende
L	We besteden aandacht aan aspecten die samenhangen met zorg voor het milieu	zwak
M	We besteden aandacht aan meedoen, aan participatie, aan met anderen iets doen	Goed
N	We besteden aandacht aan iets voor anderen over hebben (bijv. goed doelen)	Goed
O	We besteden aandacht aan andere culturen	Voldoende
P	We besteden aandacht aan filosoferen	zwak
Q	We besteden gericht aandacht aan een diversiteit van levensovertuigingen	Voldoende
R	We meten de competenties van de leerlingen m.b.t. Burgerschap	Onvoldoende